Ушбу сонда:
2 ЯХШИ ИШЛАБ, ЯХШИ ЯШАЁТГАНЛАР
3 МАКТУБЛАРДА ҲАЁТ НАФАСИ
4 *Табиат жумбоғи* «ТИТАНИК» ҲАЛОКАТИНИНГ СИРИ

ИНСОНГА НАФ КЕЛТИРИШ — ОЛИЙ БАХТ

ISHONCH

ЎЗБЕКИСТОН КАСАБА УЮШМАЛАРИ ФЕДЕРАЦИЯСИ ГАЗЕТАСИ

2000 йил 19 январ, чоршанба №11 (843)

СЕШАНБА, ЧОРШАНБА, ЖУМА ВА ШАНБА КУНЛАРИ ЧИҚАДИ

САМАРАЛИ ҲАМКОРЛИК

Хитой Халк Республикасининг «HWASHEN» компанияси «Бухоро ипаги» очиқ турдаги ҳиссадорлик жамияти билан қўшма корхона тузиш тўғрисидаги шартномани имзолади. Унга кўра шу йилнинг апрел ойидан бошлаб мазкур компания 100 минг кассета Хитой ипак қурти уруғини келтириб, шу ерда олий навли, жаҳон стандарти талабларига мос пилла етиштириб беради. Хитойлик ҳамкорлар ипак қурти парвариш қиладиган барча хўжаликлар аъзоларига олдиндан юз фоиз пилла пулини тўлайди.

Хорижлик шериклар 2001-2003 йилларда Бухорода ипак мато, ипак газлама ва бошқа тайёр маҳсулотлар ишлаб чиқаришни ҳам режалаштиряпти.

ЖУРНАЛИСТЛАРНИНГ ХАЛҚАРО АНЖУМАНИ

Тошкентда 20 январдан 22 январгача «Марказий Осиё оммавий ахборот воситалари: бугун ва эртага» мавзуида халқаро анжуман бўлиб ўтади.

Бу тадбир Симера Нетуорк (Швейцария), Журналистларни қайта тайёрлаш халқаро маркази (Ўзбекистон) ҳамда Медиа-Центр (Қирғизистон) ташкилотлари томонидан Швейцариянинг Ўзбекистондаги элчихонаси, Тараққиёт ва ҳамкорлик агентлиги ҳомийлигида ташкил этилмоқда.

Журналистларни қайта тайёрлаш халқаро марказининг ижрочи директори Гулнора Бобожонова ЎзА мухбири билан суҳбатда қайд этганидек, анжуманда Ўзбекистон, Қозоғистон, Қирғизистон ва Тожикистондан етакчи журналистлар қатнашади. Швейцариянинг Тараққиёт ва ҳамкорлик агентлиги томонидан ишлаб чиқилган лойиҳага кўра, бир йилда тўртта халқаро анжуман ўтказилиши кўзда тутилган. Анжуман номлари зикр этилган республикаларда навбати билан ўтказилади.

Ушбу халқаро анжуманнинг асосий мақсади - тўрттала республика журналистларига ўзаро учрашиш, фикр алмашиш, мазкур мамлакатлар оммавий ахборот воситаларида кечаётган жараёнларнинг умумий манзарасини ўрганишдан иборат.

Бандлик дастури амалда

ЁШЛАРГА ЯНГИ ИШ ЎРИНЛАРИ

Аҳолининг ҳар томонлама фаровон яшаши учун шароит яратиб бериш ва қўллаб-қувватлаш олдимизда турган асосий вазифалардан биридир, - дейди биз билан суҳбатда Шовот тумани Агросаноат мажмуи ходимлари касаба уюшма қўмитаси раиси Худойберган Эшжонов.

— Ҳозирги кунда қишлоқ хўжалиги соҳалари бўйича шуғулланувчи корхона, ташкилот ва хўжаликларда 36 та бошланғич касаба уюшма қўмитаси фаолият кўрсатмоқда. Уларда 20623 нафар касаба уюшма аъзолари меҳнат қилади. Туман касаба уюшма қўмитаси тасарруфидаги хўжалик, ташкилот ва корхоналар ҳисобида 352 та кам таъминланган оила бўлиб, шулардан 336 тасига мунтазам ёрдам кўрсатиш йўлга қўйилган.

Ёшларга берилаётган таълим-тарбияни такомиллаштириш ва уни жаҳон андозалари даражасига кўтариш, чинакам ватанпарварларни камолга етказиш масъулиятини чуқур англаётган касаба уюшма қўмитамиз корхона, ташкилот ва хўжаликлар ҳисобидан ёрдамга муҳтож оилалар фарзандларини ўқув қуроллари билан мунтазам таъминлаб келмоқда. Бундан ташқари, уруш қатнашчилари ва ногиронларни ижтимоий ҳимоялашга эътибор кучайтирилган. Ўтган давр мобайнида уларга «Тошкент маъданли сувлар» сиҳатгоҳига йўлланмалар бепул тарқатилди.

Туманимизда экологик ҳолат яхши эмаслиги боис турли хил касалликлар, айниқса, ошқозон-ичак хасталикларининг кўпаётганлиги кишини ташвишга солади. Бунинг олдини олиш мақсадида 60 та касаба уюшма аъзосига парҳезли таомлар берилаяпти.

Президентимиз Фармонлари моҳиятини халққа тушунтириш, жойларда унинг бажаралишини таъминлаш муҳимдир. Айни пайтда айрим корхоналарда ишлаб чиқариш ҳажмининг камайиши натижасида вужудга келаётган ишсизликнинг олдини олиш мақсадида «Бандлик» дастури ишлаб чиқилган. Кейинги икки йил ичида ана шу дастур асосида 2456 нафар ишсизлар аниқланиб, 1512 нафари ишга жойлаштирилди. Уларнинг 355 тасини аёллар ташкил қилади. Юқорида тилга олинган 2456 та ишсизнинг 944 нафарига ишсизлик мақоми берилиб, 747 нафарига нафақа тайинланди. 95 нафар йигит ва қизлар касб-ҳунар ўрганишга жалб қилиниб, ўқишни тугатганларидан сўнг ҳаммалари ишга жойлаштирилди.

Меҳнаткашлар саломатлигини мустаҳкамлаш, уларни унумли меҳнатга жалб этишда жисмоний тарбия ва спортнинг аҳамияти каттадир. Туманимизда бу борадаги ишларга алоҳида эътибор берилмоқда. Хусусан, мусобақалар, хотира турнирлари ва бошқа кўплаб тадбирлар ўтказилмоқда. Айниқса, спортнинг шарқона кураш, каратэ каби турлари ривожланган бўлиб, ёшларимизнинг уч нафари каратэ бўйича ўтказилган Республика биринчилигидан чемпион бўлиб қайтишди. Шунингдек, республика «Камолот» Ёшлар жамғармаси кубоги учун ўтказилган волейбол, баскетбол мусобақаларида «Соҳибкор» жамоа хўжалиги биринчи ўринни, Махтумқули номли жамоа хўжалиги иккинчи ўринни эгаллади.

Аммо ҳамма ишларимиз рисоладагидай эмас. Жумладан, ёшлар соғлигини мустаҳкамлаш борасида олиб борилаётган ишларни қониқарли деб бўлмайди. Қатор хўжаликларда боғча, яслилар ишламаяпти.

Р.САЙДАМЕТОВА.

Алмисоқдан қолган ускуналар билан жиҳозланган қайта ишлаш корхоналари ночорлашиб қолгани туфайли деҳқонлар не-не машаққатлар билан етиштирган мева-сабзавотнинг бир қисми нобуд бўлаётгани сир эмас. Челак тумани марказида ишга туширилган «Балтимор — Челак» қўшма корхонаси бу муаммоларни бир қадар ҳал қилишга имкон берди. Натижада янги иш жойлари бунёд этилди. Қўшма корхонада ишлаб чиқариш чиқитсиз технологияга асослангани янада диққатга сазовордир.

Россиянинг Санкт-Петербург шаҳрида тўрт йил олдин ташкил топган «Балтимор» компаниясининг Москва, Хабаровск каби шаҳарларда бир неча корхоналари бор. «Балтимор-Челак» қўшма корхонаси эса Ўзбекистондаги биринчи қалдирғочдир. Бу корхона ишга тушганига олти ой бўлди, холос. Аммо илк мавсумда эришилган натижалар катта умид уйғотади. Қисқа вақтда 1300 тонна помидор, 200 тоннадан ортиқ олма ва беҳи пастаси тайёрланди. Айни вақтда ошқовоқдан ана шундай маҳсулот тайёрланмоқда. Хуллас, корхонада «Адмирал», «Монарх», «Острий», «Зимний сад» каби ўнлаб хилдаги кетгуплар ишлаб чиқарилиб, 8 турдаги шиша ва 9 турдаги пластмасса идишларга қадоқланмоқда. Муҳими, қадоқланган маҳсулот жаҳон андозаларига тўлиқ мос келади. Корхона раҳбарлари ва жамоасининг келгуси режалари ҳам диққатга сазовор. Ишлаб чиқаришни катта қувватли консервалаш тизимини ўрнатиш ҳисобига кенгайтириш, маҳсулот турларини кўпайтириш мўлжалланган. Келгуси мавсумгача эса томат ва битта линия ишга туширилади.

— Бу билан янги имкониятларга эга бўламиз, — дейди қўшма корхона бош директорининг ўринбосари Василий Зирянов, — Ҳозир иш ўринлари 300 та бўлса, яқин келажакда бу кўрсаткич 30-40 фоизга кўпаяди. Иқтисодиётнинг барқарорлашуви эса янги режаларни амалга оширишга асос бўлмоқда. Масалан, илк мавсумда нафақат Самарқанд, балки Фарғона, Қашқадарё вилояти деҳқонлари билан ҳам ҳамкорлик қилдик. Келгусида бундай алоқалар кўламини яна кенгайтириш ниятидамиз.

Бундан ташқари мазкур қўшма корхона ижарага ер олиб, ўзининг махсус уруғчилик хўжалигини ташкил этмоқда. Бу эса ўз навбатида вилоятда деҳқончиликнинг янада ривожланишига имкон беради.

Қ.РУСТАМОВ.

САМИМИЙ ҚУТЛОВЛАР

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА

Ўзбекистон Республикаси Президенти лавозимига сайланишингиз муносабати билан Сизни сидқидилдан қутлайман. Давлатни бошқаришдек шарафли ишларингизда Сизга катта муваффақиятлар тилаб билдирган эзгу тилакларимни қабул қилгайсиз.

Слободан МИЛОШЕВИЧ,
Югославия Иттифоқ Республикаси Президенти

* * *

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА

Муҳтарам Ислом Абдуғаниевич,

Ғалабангиз муборак бўлсин! Қардош ўзбек халқи ўз йўлини - қудратли, мустақил ва гуллаб-яшнаётган Ўзбекистон манфаатини кўзловчи йўлни танлади.

Ватандошларингиз шу қадар қизғин қўллаб-қувватлаш билан Сизнинг мамлакатни ривожлантиришдан иборат ғоят сезиларли самара келтирган йўлингизни якдиллик билан маъқулладилар.

Сизга чин қалбдан янги-янги муваффақиятлар, мустаҳкам соғлиқ ва узоқ умр тилайман.

Камоли эҳтиром ва доимий дўстона туйғулар ила,

Эдуард ШЕВАРДНАДЗЕ,
Грузия Президенти

* * *

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА

Жаноби Олийлари,

Сиз Жаноби Олийларини Ўзбекистон Республикаси Президенти этиб қайтадан сайланганингиз муносабати билан Иордания Ҳошимийлар Подшоҳлиги халқи, Ҳукумати ва шахсан ўз номимдан йўллаётган самимий табрикларимизни қабул қилинг.

Сиз Жаноби Олийларига мустаҳкам соғлиқ ва муваффақиятлар, биродар Ўзбекистон халқига давомли тараққиёт ва равнақ тилайман.

Абдуллоҳ П,
Иордания Ҳошимийлар Подшоҳлиги Подшоҳи

* * *

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА

Муҳтарам Президент жаноблари,

Ўзбекистон Президенти этиб сайланганингиз муносабати билан Жанубий Осетия Республикаси халқи ва шахсан ўз номимдан йўллаётган самимий қутловларни қабул қилишингизни сўрайман.

Ўзбекистон халқи Сизни яна ўз Президенти этиб сайлаганлиги Ўзбекистон давлатчилигини, унинг халқаро обрўсини мутаҳкамлаш, ижтимоий-иқтисодий ва маданий жиҳатдан тараққий эттириш ишидаги буюк саъй-ҳаракатларингизнинг эътироф этилишидир. Сизнинг Президент этиб сайланишингизни фаол қўллаб-қувватлаган Ўзбекистондаги кўп сонли осетин аҳлининг овозига ўз қутловларимиз билан қўшиламиз.

Имкониятдан фойдаланиб, Сизга бахт-саодат ва мамлакатингиз фаровонлиги йўлида муваффақиятлар, Ўзбекистон халқига равнақ ва омонлик тилайман.

Президент Жаноблари, Сизга бўлган ғоят юксак эҳтиромимни қабул қилгайсиз.

Людвиг ЧИБИРОВ,
Жанубий Осетия Республикаси Президенти

«БАЙРАМ» ҚАНДОЛАТЛАРИ

Қибрай туманида фаолият кўрсатаётган «Байрам» Ўзбекистон-Америка қўшма корхонасида тайёрланаётган қандолат маҳсулотлари сифатлилиги боис харидоргир бўлиб боряпти.

Бир кунда 2,5 тонна маҳсулот ишлаб чиқариш қувватига эга бўлган корхона жиҳозлари Болгариядан келтирилган.

Қандолатчилар моддий манфаатдорлиги тобора ортиб бораётир.

Суратларда: (чапдан) операторлар Дилором Ризаева ҳамда Анна Алфёрова.

Д.АҲМАД олган суратлар.

ЧЕМПИОНЛАР ШАРАФИГА

Тошкентда футбол бўйича Ўзбекистон чемпионлари - Тошкент вилоятининг «Дўстлик» жамоаси аъзоларини тақдирлаш маросими бўлиб ўтди.

- Футболчиларимизнинг Ўзбекистон VIII миллий чемпионатида ғолиб чиқиши вилоятимиз тарихида муҳим воқеа бўлди, - деди вилоят ҳокими Уммат Мирзақулов учрашувда. - «Дўстлик» жамоаси футболчилари «Нефтчи» ва «Навбаҳор» каби машҳур жамоаларни ортда қолдириб, ўз мухлисларини қувонтирди.

Учрашувда сўнгги йилларда ўзбекистонлик футболчилар халқаро майдонда ўз маҳоратини намойиш эта олганликлари қайд қилинди.

Учрашувда таъкидланганидек, бу борадаги ютуқларимизда Президентимиз Ислом Каримов томонидан спортга, хусусан, футболга катта эътибор берилаётгани муҳим аҳамият касб этмоқда. Чемпионлик номига мушарраф бўлиш осон эмас, деб таъкидланди маросимда, аммо бу номни сақлаб қолиш қийин. Бунинг учун жамоа ўз маҳоратини янада ошириши керак.

«Дўстлик» жамоасининг ғолибликни қўлга киритишига терма жамоанинг барча аъзолари салмоқли ҳисса қўшди. Лекин рақиблар дарвозасига 22 та тўп киритган Ойбек Усмонхўжаев, Мухтор Қурбонов, ака-ука Аваз ва Акмал Ҳошимовлар ҳамда Февзи Давлатовнинг ўйини бошқалардан алоҳида ажралиб турди.

Футболчилар олтин медал ҳамда қимматбаҳо совғалар билан мукофотланди.

(ЎзА).

Сабоқ

УВОЛ ЭМАСМИ?

Мамлакатимизда ғалладан мўл-кўл ҳосил етиштириш мақсадида маҳаллий, серҳосил ва худудлашган навларни экишга қаратилган эътибор тобора кучайтирилаётир. Айтиш керакки, сифатли уруғ жамғарилганлиги, экиш даврида эса барча агротехник тадбирларга амал қилинганлиги, кўрсатилган уруғ миқдори тўла ерга тушганлиги, вақтида ўғитланганлиги - шу кунларда ғалла майсаларининг яхши ривожланишини таъминлаяпти.

Ғаллакорларимизнинг меҳнатларини қадрлаб, улар парваришлаётган экинларни пайҳон бўлишига йўл қўймаслик барчамизнинг ишимиздир. Дарҳақиқат, кенг жамоатчилик асосида ғалла ривожини таъминлаш, пайҳон қилинишининг олдини олиш каби тадбирларга жиддий эътибор берилганлиги ўз самарасини бермоқда. Аммо, ғалла майдонларининг атрофлари шох-шаббалардан иборат четанлар билан тўсиб чиқилганлигига, далани қўриқлашга қоровуллар, ички ишлар ва маҳалла посбонларидан иборат отлиқ патруллар тайинланганлигига қарамай, баъзи фуқароларнинг бефарқлиги, қорамолларнинг қаровсиз қолдирилиши оқибатида экин майдонларини пайҳон қилиш ҳоллари кузатилмоқда. Шу кунгача Жиззах вилояти ИИБ томонидан 132 та шундай ҳолат аниқланди ва 88 нафар фуқародан 200 минг сўмга яқин жарима ундирилди. Хўжаликларга етказилган 700 минг сўм моддий зарар қопланган. Бироқ, айрим беғам кишилар пайҳонга қарши курашнинг аҳамиятини ҳали-ҳануз тушуниб етмаяптилар.

Дўстлик тумани «Дўстлик» жамоа хўжалигида яшовчи Олламберди Маҳкамов, Қосим Раҳимов номли хўжаликда истиқомат қилувчи Суннатулла Дўсановларнинг жами 6 бош қорамоллари экинзорларни пайҳон қилиб, катта миқдорда зарар етказганлиги учун Қишлоқ фуқаролар йиғинининг қарори билан 2 бош қорамол даланинг ўзида сўйилди ва гўшти болалар боғчаларига, меҳрибонлик уйларига бепул тарқатилди.

Биз хўжаликда бўлиб, пайҳоннинг олдини олиш борасидаги ишлар билан танишар эканмиз, бевосита далада юрган кекса отахон эътиборимизни тортди.

— Мен, Саритепа қишлоқ фуқаролар йиғини оқсоқоли Ҳасан Қодиров бўламан. Шу хўжаликда 20 йил ишлаганман. Нон ҳамма нарсадан устун. Ота-боболаримиз айтган, уйингда олтининг бўлмасину, аммо бир қоп ғаллang бўлсин, деб. Халқимизнинг асосий бойлиги бу - ғалла. Ғалла бўлмаса, тириклик бўлмайди. Бу йил ҳам ғалламизнинг ривожи яхши. Уни пайҳон қилмаслигимиз лозим. Бир вақтлари биз бир қисм дон билан бир кунлик овқат қилганмиз. Ғалла - бойлигимиз, нонимиз-ку. Буни оёқ ости қилсак, нонкўрлик бўлади. Дастурхоннинг кўрки ҳам нон.

Ўтган йили хўжалигимиз вилоятда биринчи бўлиб ғалла топшириш режасини бажарди. Бу йил ҳам ёмон эмас, ғаллаларимиз ривожи яхши. Худо хоҳласа, ҳосилдорлик 60-70 центнерга етади, бунга имоним комил. Чунки, биз кўз очгандан бу ёғи деҳқончилик қилиб келганмиз. Зироатчилик алдамайди, унда алдаш мумкин эмас. Бир туб ғаллани олайлик, бир дона ғалладан бўлган кўчат бу, кўрдингизми, мана шу ернинг ўзида 16 та бошоққа боряпти ниҳолларни ҳисоблаганда. Биз ҳар куни халққа айтяпмиз, ғаллани пайҳон қилма, молларга эҳтиёт бўлинглар, деб.

Қосим Раҳимов номли ширкатлар бирлашмаси раҳбари Шаҳобиддин Иброҳимов бизга юзланар экан, жумладан, шундай деди:

— Авваламбор 950 гектар ғаллазорнинг ҳаммасини четан тўқиб, мол кирмайдиган қилиб айлантириб чиқдик. Лекин, бир-иккита бепарволик учраб турибди. Биз уларга қарши қаттиқ курашяпмиз. Ўз вақтида қишлоқ фуқаролар йиғини раисига хабар қиламиз. Вақтида комиссия тузилиб, штаб қиляпти. Тўғриси, бир неча бор огоҳлантиришимизга қарамасдан, қўяверганидан кейин бир ноинсофнинг молини сўйиб, туман касалхонасига олиб бориб, беморларга тарқатишга мажбур бўлдик.

Бу ишда туман ИИБ жуда катта ёрдам беряпти. Хўжалигимизда ғаллани қўриқлаш учун иккита милиция ходими бириктирилган, биз уларни от билан таъминлаганмиз. Ундан ташқари, далаларимизда 2 та қоровул бор.

Бултур ҳам ғаллани яхши муҳофаза қилганлигимиз боис, юқори ҳосил олган эдик. Халқимизга ғалла тарқатдик. Бу йилги майсаларнинг ривожи ҳам чакки эмас.

Ҳа, халқимизнинг ризқу рўзи бўлган ғаллани асраб-авайлашга барча фуқаролар масъулдир. Зеро, биргаликда қилинган ҳаракатлар яхши самара беради. Дарвоқе, қўшнини, қариндошни, қишлоқдошни хушёрроқ торттириб қўймас эканмиз, гоҳида билиб-билмай ўз қорамол ва қўйларини қаровсиз қолдириб, ғалланинг пайҳон қилинишига йўл қўйган фуқароларга нисбатан кескин чоралар кўрилаверади. Қолаверса, айни кунларда йўқотилган ниҳол туфайли эртага бунёд бўлажак хирмонга ҳам зарар етади. Буни барчамиз уқиб олишимиз даркор.

Шерали АНВАРОВ

Яхши ишлаб, яхши яшаётганлар

ПАЙ - ДАРОМАДНИ ТАЪМИНЛАДИ

Иқтисодиётни ўнгламай, ишлаб чиқаришни ривожлантирмай туриб ижтимоий соҳа муаммоларини ҳал қилиб бўлмайди. Бу мақсадга эришиш учун эса одамларни меҳнатга рағбатлантириш ва уларнинг манфаатдорлигини ошириш керак. Буларнинг ҳаммаси эса тафаккур ва тушунчаларни ўзгартиришдан бошланади. Жомбой туманидаги «Жомбой» ширкат хўжалигида ана шундай йўл тутилди.

— Бир неча йил муқаддам хўжалигимиз иқтисодий жиҳатдан оғир аҳволда эди, - дейди хўжалик раҳбари Асрор Аҳроров. - Режалар сурункасига бажарилмас, даромад ҳам шунга яраша эди. Йил бўйи тер тўкиб қилган меҳнатидан манфаат кўрмаган деҳқонлар қўл учида ишлашарди. Аҳвол бундай давом этиши мумкин эмасди. Етакчи мутахассислар билан маслаҳатлашиб, ишлаб чиқаришни ривожлантириш режасини туздик. Фойдаланилмаётган заҳиралар ва ички имкониятларни қидириб топдик. Бундан ташқари касаба уюшма қўмитаси кўмагида деҳқонларнинг фикрини ўргандик. Шундан сўнг ҳар бир бригадада одамлар билан юзма-юз суҳбатлашиб, аҳволни ўнглаш учун маҳсулот ишлаб чиқаришни кўпайтириш зарурлигини тушунтирдик.

Шундай қилиб, хўжаликда иш юритишда пудрат усулига қатъий амал қилинди. Ҳалол ва самарали меҳнат натижаси бир йилдаёқ кўринди. Хўжалик қарзлардан қутилди. Энг муҳими, одамларнинг қўли пул кўрди.

— Бурноғи йилдагига нисбатан ўтган йилда янада юқори натижаларга эришилди. - Ишлаб чиқариш ўсганлиги туфайли фақат пахта ва ғалладан мўмай даромад қилинди. Бошқа соҳалардан ҳам яхшигина фойда олинди. Бу маблағларнинг бир қисми, ижтимоий соҳага йўналтирилади. Хўжалик бошқарувининг мажлисида ана шу ҳақда фикрлашилди. Дарвоқе, 1998 йил хўжаликда пайчилик жорий қилинди. Бунинг самараси ўлароқ, йил якунида пайчиларга 6 миллион сўмликдан зиёд фойда улуш сифатида тақсимланди.

Хўжаликда бўлган кунимиз одамлар билан суҳбатлашиб, юқорида айтилган ўзгаришлар амалда мавжудлигига ишонч ҳосил қилдик. Энг муҳими, деҳқонларнинг ерга, мулкка, меҳнатга муносабати тубдан ўзгарган. Улар ўз ризқларини, ўз турмуш фаровонлигини, ўз келажагини меҳнати билан яратишаяпти, десак муболаға бўлмайди.

— Халқимизда «Қарс икки қўлдан» деган нақл бор. Бошқарув ўз ҳолича, жамоа ўз ҳолича фаолият кўрсатолмайди. Иккаласининг мақсади ва ҳаракати уйғунлаштирилгандагина самарали натижага эришиш мумкин, - дейди хўжалик касаба уюшма қўмитаси раиси Абдуалим Мусаев. - Шу боис биз бошқарув олдига масалани кўндаланг қўйдик. Қабул қилинган жамоа шартномасида меҳнатни муҳофаза қилиш, иш шароитини яхшилаш, илғорларга ва муҳтожларга имтиёзлар бериш масалалари асосий ўрин эгаллайди. Унга, мувофиқ 1999 йилда меҳнат муҳофазасига 300 минг сўмдан зиёд маблағ ажратилди. Шу ҳисобдан ишчилар махсус кийим, озиқ-овқат билан таъминланди. Иш жойлари таъмирдан чиқарилди. Яна бир гап. Касаба уюшма фаолларининг таклифи билан хўжаликда кўп йиллар ишлаб нафақага чиққан 37 нафар кексаларга жамоа шартномасида келишилганидек, бошқарув ички нафақа (пенсия) тайинлади.

Касабақўмнинг обрўйи, мавқеи, фаолиятининг самараси масалага тўғри ёндошувга боғлиқ. Биз касабақўмнинг иш режасини қўмита фаоллари билан маслаҳатлашиб, хўжалик бошқаруви билан келишиб тузамиз. Шу боис, хўжалик раҳбарлари ҳам касабақўм ишида фаол қатнашади. Масалан, ўтган йил май ойида бош муҳандис Ф.Рустамовнинг ишчилар ва механизаторлар шароитини яхшилаш, уларни махсус кийимлар билан таъминлаш аҳволи тўғрисидаги ахбороти касабақўмда муҳокама қилинди. Ноябр ойида хўжалик чорвачилик фермасида меҳнатни муҳофаза қилишнинг аҳволи таҳлил этилди. Йил давомида ҳатто хўжалик раҳбари ҳам касабақўмга бир неча марта зарур масалалар бўйича ахборот берди.

Хуллас, хўжаликда ўзаро муносабатлар, иш жараёни тўғри ташкил этилган. Шу туфайли қарзлардан қутулиб, иш ҳақига қўшимча тарзда 4 миллион. сўмлик маҳсулот тарқатилган.

Р.ҚУРБОНОВ,
«Ишонч» мухбири.

Ангор туманидаги «Иссиқ нон» ҳиссадорлик жамияти иш бошлаганига ҳали кўп вақт бўлгани йўқ. Бироқ, корхонада тайёрланаётган турли хилдаги сифатли маҳсулотлар ўзининг харидоргирлиги билан аҳолига манзур бўлаяпти.

— Корхона иш бошлаши билан 80 нафар кишига ишчи ўринлари яратилди. Келгусида уни янада кенгайтириб, фермер хўжалиги ташкил этиш ва шу ернинг ўзида маҳсулотни қайта ишлашни ташкиллаштиш, ниятимиз бор. Бу борада дастлабки юмушлар бошлаб юборилган, — дейди корхона раҳбари Норсоат Нориев.

Суратларда: корхона цехларида.

Икром ҲАСАНОВ олган суратлар.

Асака автомобилига - халқаро сертификат

Асакадаги «ЎзДЭУавто» қўшма корхонаси ҳамдўстлик мамлакатларидаги енгил автомобиллар ишлаб чиқарувчи корхоналар ўртасида биринчи бўлиб халқаро стандарт - ИСО-9ОО1 сертификатига сазовор бўлди. Бу биринчи ўзбек автозаводида ишлаб чиқарилаётган маҳсулотнинг жаҳон андозалари асосида тайёрланаётганлигидан яна бир далолатдир. Таъкидлаш жоизки, «ЎзДЭУавто»нинг юқори сифатли «Тико», «Нексия», «Дамас» машиналарига нафақат мамлакатимиз, балки хорижий давлатларда ҳам талаб тобора ортиб бормоқда.

Ибрат

АҲОЛИГА ҲУҚУҚИЙ ХИЗМАТ

Рамазон Очиловнинг ташаббуси билан ташкил этилган «Содиқ Ражаб» кичик корхонаси туман аҳлига намунали хизмат кўрсатиб келаётир. Корхонада айни пайтда 20 нафарга яқин киши меҳнат қилади. Аҳил жамоа борган сайин хизмат кўрсатиш кўлами ва суръатларини оширишга ҳаракат қилаётир. Яқинда бу ерда аҳолига ҳуқуқий хизмат (22 турдаги) кўрсатишга ўтилгани ҳам айни муддао бўлди. Бу бозор иқтисодиёти шароитида ҳалол рақобат муҳитини яратиш, фуқароларнинг кўплаб вақтини тежаш имконини беради.

Адлия вазирлиги томонидан берилган махсус рухсатномага мувофиқ эндиликда фуқароларга нотариал хизмати кўрсатиш имкониятлари яратилди.

Ихтиёр ЙЎЛДОШЕВ,
Жондор тумани.

Муаммо кўндаланг қўйилади

СИФАТИ КАФОЛАТЛАНМАГАН НЕЪМАТЛАР

Инсон учун энг муҳими саломатлик, тинчлик-хотиржамлик. Шу бойликка эга бўлган кишигина унумли меҳнат қилади, ҳаётда завқу шавқ билан яшайди. Бироқ, баъзи инсонлар ўзларининг номақбул ҳаракатлари билан кўпчиликнинг саломатлигига зиён-заҳмат етказмоқдалар. Навоий вилоят давлат санитария-эпидемиология назорати бош ҳакими Ғафур Умаров билан суҳбатимиз жараёнида бунга яна бир ишонч ҳосил қилдик.

Навоий республикамизнинг йирик саноат марказларидан биридир. Бу ерда 4334 та корхона ва муассасалар мавжуд бўлиб, улар доимий равишда юқоридаги идора томонидан назорат қилиб келинмоқда. Ҳамжиҳатликда амалга оширилаётган тадбирлар туфайли атроф-муҳитни соғломлаштириш борасида муайян ютуқларга эришилди. Бунда вилоятда қабул қилинган махсус дастурнинг аҳамиятини алоҳида таъкидлаш жоиз. Вилоят давлат санитария-эпидемиология назорати бош ҳакими атроф-муҳит ифлосланиши натижасида келиб чиқадиган юқумли касалликларга барҳам бериш борасидаги ишлар ҳақида ҳам алоҳида тўхталди. Яқинда Конимех туманида истиқомат қилаётган аҳоли учун яна бир қулайлик яратилди. Яъни, Дамхўжа сув тармоғи тортиб келинди, аҳоли ичимлик сувидан баҳраманд бўлди.

Мутасаддиларни ўйлантираётган муаммолар, камчиликлар ҳам йўқ эмас. Аниқроқ айтганда, баъзи учар тадбиркорлар бойлик орттириш мақсадида ғирром ишларга ҳам қўл уришяпти. Улар истеъмол бозорига сақланиш муддати ўтган озиқ-овқат маҳсулотларини келтириб пулламоқдалар. Ўтган йили сифати кафолатланмаган кўп ҳажмдаги гўшт, ун маҳсулотлари, мева-сабзавотлар савдодан чиқариб олинди. Рейдларнинг бирида катта юк машинаси тўхтатилиб текширилганда, деновлик фуқаро Низомиддин Ҳамроев истеъмол қилиш мумкин бўлмаган 17 минг шиша ароқни олиб кетаётганида унинг йўли тўсилди. Савол туғилади: хўш, бу виждонсиз инсон уни сотиб улгурганида қанчадан-қанча инсонларнинг соғлигига жиддий зиён етказарди. Шу боис, ҳозирги кунда ҳар бир фуқародан ён-атрофдаги воқеа-ҳодисаларга ўта ҳушёрлик билан ёндошиш лозимлиги талаб этилаётир.

— Қонунбузарларга, виждонни жиғилдонга алмаштирганларга муросасиз курашяпмиз, - дейди Ғафур Умаров. - Жумладан, сифати бузилган маҳсулотларни келтириб сотаётган 2770 нафар кишига 6 миллиондан ортиқ жарима солинди. 1006 та корхона ва муассаса фаолияти вақтинчалик тўхтатилди. Айни кунларда маҳаллаларнинг оқсоқоллари, касаба уюшма фаоллари бизга яқиндан ёрдам бермоқдалар. Шу боис, амалга оширилаётган тадбирларимиз кутилган натижани бермоқда.

Воси НОСИР

ЛИЦЕЙ ВА КОЛЛЕЖЛАРБОП МЕБЕЛЛАР

Бозор иқтисодиёти шароитида ишлаб чиқаришни ривожлантириш маҳсулотларнинг янада сифатли ва харидоргир бўлишини таъминлашда муҳим аҳамият касб этади. «Файз» деб ном олган Давлат ҳиссадорлик холдинг компанияси ҳам ўз ишлаб чиқариш фаолиятини «Яхши мебеллар ва замонавий жиҳозлар — муваффақият гарови» деган шиор асосида ташкил этмоқда.

Шуниси диққатга сазоворки, бу ерда тайёрланаётган мебелларнинг 30 фоизидан ортиғи четга экспорт қилинмоқда. Хорижий мамлакатлар билан савдони яхши йўлга қўйиш мақсадида корхонада ташқи иқтисодий алоқалар бошқармаси тузилди. Айни вақтда савдо ва маркетинг хизматининг турлари ортиб бормоқда.

— Бу бошқарманинг ташкил топиши корхонамизнинг чет эллардаги қатор фирмалар билан ҳамкорлигини кенгайтириб юборди, - дейди компания бошқаруви раиси М.Азимова. - бу эса юмшоқ мебеллар ишлаб чиқаришни кўпайтиришга олиб келди.

«ЎзТЭК» Ўзбекистон—Корея қўшма корхонасининг юзага келиши ҳам нур устига аъло нур бўлди. Уни очишдан асосий мақсад янги турдаги ўқув даргоҳлари ҳисобланган академик лицей ва касб-ҳунар коллежлари учун замонавий ўқув мебелларини кўплаб ишлаб чиқаришдан иборатдир. Бу хил мебеллар билан бир қаторда синф доскалари, видеотехникалар ҳам чиқарилмоқда.

Бу орада 500 миллион сўмлик маҳсулот буюртмачиларга етказиб берилди. Айтгандай, кўргазмали ўқув қуроллари намуналарини тайёрлаш технологияси ўзлаштирилди.

Мебел буюмларига бўлган талаб ортиб бораётганлиги инобатга олиниб, яна бир қўшма корхонани очиш тараддуди кўрилмоқда.

ЭКСПОРТГА ЮҚОРИ СИФАТЛИ МАҲСУЛОТ

Гулистон шаҳридаги «Сарбонтекс» акциядорлик ишлаб чиқариш ва савдо-тижорат жамияти Испаниянинг «Grupos De Aspiracion Y Caldereria, S.A.» компанияси билан 7.098.000 евро (7.452.900 доллар) миқдорида бинт ва жарроҳлик докаларини ишлаб чиқарувчи янги корхона асбоб-ускуналарни етказиб бериш, созлаш ва ишга тушириш бўйича шартнома тузди.

«Ўзфармсаноат» давлат акциядорлик концернининг республика ҳукуматига қилган таклифи ана шу тариқа амалга ошди. 2001 йилда Сирдарё вилояти марказида 1222,5 тонна пахта ипини ишлаб чиқарувчи корхона очилиб, унинг ана шу маҳсулотдан келгусида 31,7 миллион дона бинт ва 86,1 миллион дона жарроҳлик докасини тайёрлаш кўзда тутилган.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси қарори билан тасдиқланган мазкур лойиҳанинг умумий қиймати 11.340.025 еврони ташкил этади. Молиялаш ишлари «Banco Santander Central Hispano, S.A.» Испания банки томонидан «CESCE» испан экспорт-кредит агентлиги ва «Сарбонтекс»нинг ўз маблағлари билан суғуртали қопланиши ҳисобига амалга оширилади. Кредитни узиш муддати 10 йил. Ўзбекистон ҳукумати мазкур лойиҳани республиканинг 2000 йилги инвестиция дастурига киритиб, шартнома шартларининг бажарилиш кафолатини зиммасига олди. Қайта молиялаш эса «Асака» давлат акциядорлик тижорат банки томонидан амалга оширилади.

«Ўзфармсаноат» давлат концерни инвестициялар, техник ривожланиш ва маркетинг бўлими бошлиғи Эркин Тожиевнинг «Туркистон-пресс» мухбирига берган маълумотига кўра, айни пайтда «Сарбонтекс» ўз маблағи ҳисобидан қурилиш-монтаж ишларининг анчасини бажариб, ҳозирда пахта ипини ишлаб чиқарувчи асбоб-ускуналарни ўрнатиш ишларини якунламоқда. Бу эса эҳтиёжталаб тиббий товарларнинг дастлабки партиясини 2001 йилнинг биринчи ярмидаёқ тайёрлаш имконини яратади. Маҳсулотнинг катта қисмини экспорт қилиш мўлжалланмоқда.

Э.Тожиевнинг таъкидлашича, бундай лойиҳа хом ашё ва ярим фабрикатлар экспортидан тайёр маҳсулотлар экспортига ўтишдек иқтисодиётимизнинг устувор йўналиши бўйича амалга оширилаётганлиги билан, айниқса, диққатга моликдир. Тиббиётда ишлатиладиган турли ўлчамдаги юқори сифатли маҳсулотларимиз Бутунжаҳон соғлиқни сақлаш ташкилоти талабларига тўла жавоб бериши кўзда тутилган.

«Туркистон-пресс»

Қиш сусткашликни кечирмайди

ИШЧИНИНГ НИМАДАН КЎНГЛИ ТЎЛМАЯПТИ?

Ўзбекистон металлургия комбинатининг барча цехларида ишлар уч сменада ташкил этилган. Аммо жамоа аъзоларига қулай иш шароити яратилганми? Олиб борилаётган тадбирлар юзасидан комбинат касаба уюшма қўмитаси раиси Мирзакамол Холиқулов шундай дейди:

— Албатта, иш ўрнида яхши шароит яратилса, ишчининг меҳнат унумдорлиги юқори бўлишига шубҳа йўқ. Шунинг учун ҳам цехларда иситиш тизимларининг ҳолати бўйича касаба уюшма қўмитаси томонидан ташкил этилган комиссия кўрик ўтказди. Унда аввалги кўрикда белгиланган 209 та тадбирнинг 161 таси амалда бажарилганлиги аниқланди. Бу тадбирлар комбинатдаги 20 та цехдан 11 тасига тааллуқли бўлиб, биноларда таъмирлаш ишлари, иситиш тизимларини тозалаш ва зарур қисмларини янгисига алмаштириш, дераза ойналарини бутлаш каби юмушлар ўз вақтида бажарилган. Металл эритиш печларини таъмирлаш цехи, электротехник лаборатория, моддий-техника таъминоти бўлими ва бошқа цехларда олиб борилган ишлар яхши баҳоланди.

Афсуски, белгиланган юмушларни вақтида бажаришни пайсалга солиб, ишчиларга қийинчилик туғдиришга сабаб бўлаётган масъул кишилар ҳам борлиги маълум бўлди. Булар темир йўллар бўлими бошлиғи Нормуҳаммад Ҳайдаров, касаба уюшма қўмитаси раиси Рустам Маленскийлардир. Шунингдек, электр қуввати билан пўлат эритиш цехининг бошлиғи Владимир Апакин ва касаба уюшма қўмитаси раиси Акмал Мамадалиевлар ҳам зиммаларидаги юмушларни бажаришга масъулиятсизлик билан ёндошганлар. Натижада иш ўринларида ноқулай вазиятлар юзага келган ва меҳнат унумдорлиги пасайган.

— Ишчиларнинг яшаш шароитлари ҳам ҳисобга олинадими? - сўраймиз касабақўм етакчисидан.

— Албатта, улар истиқомат қилаётган туманларда ўтказилган кўрикда газ босими белгиланган меъёрдан камайганлиги аниқланди. Бинолар ва болалар боғчасида иситиш тизими кўнгилдагидек эмаслигига ҳам аҳамият берилди. Таъмирлаш ишлари учун ажратилган қурилиш материаллари тайёрлаб қўйилган бўлса-да, ҳалигача иш бошланмаганлиги тегишли ташкилотларга айтиб ўтилди.

Қишнинг айни совуқ кунлари - бошланди. Масъул кишиларнинг долзарб юмушларни ўз муддатида бажариш ўрнига ҳанузгача беэътибор бўлиб келаётганлигини қандай изоҳлаш мумкин? Бундан мутасаддилар тўғри хулоса чиқаришади, деб ўйлаймиз.

Т.ҲАЙДАРОВ,
«Ишонч» мухбири.

Хориж тажрибасидан

КИЧИК БИЗНЕС

Ҳозирги замон иқтисодий тараққиётида асосий ўринларни кичик корхона ва фирмалар эгаллаб турибди. Яъни, ҳаёт шуни кўрсатмоқдаки, кичик корхона доимо янги замонавий технологияларни тезда жорий қилиш имкониятига эга ва ишлаб чиқарилаётган маҳсулот сифатини яхшилаб, истеъмолчининг талабини доимо қондиришга интилади. Кейинги 20 йил ичида тараққий қилган давлатлар янги ташкил қилинган кичик корхона, фирмалар ҳисобига ишчи ўринларини кўпайтиришга эришдилар. Ишлаётган ходимлар сони 1 дан 19 гача бўлган корхона митти фирма, 20 дан 99 гача ходимлари бўлгани кичик, 100 дан 499 гача бўлгани ўрта, 500 нафардан ортиқ одамлари бори эса — йирик корхона ҳисобланади. Япония ишлаб чиқаришида кичик фирмалар 78, Италияда 74 фоизни ташкил қилади. Шу боисдан бу икки давлат кейинги ўн йил ичида жаҳон бозорида ўзининг рақобатли товарлари билан қатнашиб, истеъмолчиларни хурсанд қилди.

АҚШда айни кунда 19 миллионтага яқин кичик корхона бор. Фирмаларнинг 87 фоизида ишчилар, ходимлар сони 20 тадан ошмайди. 20 тадан 99 та одами бўлган корхоналар 10 фоизни ташкил қилади. Кичик бизнес АҚШ ижтимоий, иқтисодий ҳаётида асосий ўринни эгаллайди. Чунки мамлакатнинг миллий ялпи даромадларини, яъни 40 фоизини кичик бизнес қоплайди. Кичик бизнеснинг 95 фоизини оилавий корхона ва фирмалар ташкил қилади. У қарийб 100 миллион нафар америкаликларни доимий иш билан таъминлаб турибди. Борйўғи 1 киши меҳнат қиладиган кичик корхоналар ҳам мавжуд. Унинг бир ўзи барча ишларни бажаради. (Ҳисобчи, ҳайдовчи, ишчи ва ҳоказо). Айрим кичик корхоналар бирлашиб, акционерлик жамиятлари ва компаниялар ташкил қиладилар. Турли ресторанлар, кичик савдо шохобчалари, йирик корхоналарни керакли товарлар билан таъминловчи диллерлар, хуллас, ким замонавий юқори малакали хизмат кўрсатиш воситасини амалда йўлга қўйса, унга доимо омад кулиб боқаверади. АҚШда бошқариш тизимининг асосчиларидан Т.Питерс ва Р.Уотерменнинг олиб борган тадқиқотлари шуни кўрсатдики, 500 дан ошиқ одами бўлган корхона истеъмолчи талабига мос келадиган янги товарларни тезда ишлаб чиқаришга жорий қилолмайди. Кичик корхона, фирма эса фақат янгиликни ишлаб чиқаришга жорий қилиш билан бирга - меҳнат унумдорлигини ошириб, товар сифатини яхшилайди.

Энг катта йирик компания раҳбарлари кичик, ихчам, замонавий янги технологиялар билан жиҳозланган заводлар, корхоналар қуришга киришдилар. Масалан: самолёт моторлари ишлаб чиқарадиган жаҳонда энг машҳур «Женерал электрик» концерни 2 та йирик корхонасини 8 та кичик корхонага бўлди. «Жонсон энд сан» компанияси 1200 ишчи ишлайдиган корхонани 4 та алоҳида мустақил ишлайдиган корхоналарга ажратди. Шунинг учун энг йирик корпорациялар кичик корхоналар билан узоқ муддатга мўлжалланган шартномалар тузиб, буюртмаларини шу кичик корхоналарга беради. Бунинг натижасида кичик корхона ишлаб чиқараётган бутловчи қисмлар доимо арзон ҳамда сифатли ва кафолатланган бўлади. Жаҳонда автомобиллар ишлаб чиқаришда биринчи ўринда турадиган (йилига 8 миллионтадан ошиқ автомобиллар чиқаради) «Женерал моторс» концернига 32 мингта бутловчи қисмлар ишлаб чиқарадиган ҳамда камида 11 мингта концерн маҳсулотини дунё бўйича мустақил сотадиган корхоналар мавжуд. Кичик фирмалар ва корхоналар АҚШнинг федерал контактлар дастурида ҳам фаол иштирок этадилар. 1987 йили 197 миллиард АҚШ доллари миқдоридаги давлат буюртмасининг 36 миллиард долларини кичик бизнесчилар бажардилар.

АҚШда янги яратилган ихтиролар ҳамда бошқа ишлаб чиқариш янгиликларининг 50 фоизини кичик фирмалар яратиб, тезда ишлаб чиқаришга жорий қиладилар. Шунинг учун кичик корхона, фирмалар янги технология ёки янги товар ишлаб чиқариш тизимини тезда жорий қиладилар, Чунки бир товар туридан истеъмолчи талабига

ПЕНСИОНЕРЛАРГА МАДАД ПУЛИ

Тошкент вилояти ёқилғи-энергетика, геология ва кимё саноати ходимлари касаба уюшмалари қўмитаси тизимида бўлган корхоналарнинг бошланғич касаба уюшма ташкилотлари «Соғлом авлод йили»нинг биринчи кунлариданоқ кам таъминланган оилаларни ижтимоий муҳофаза қилишга, уларни моддий ва маънавий рағбатлантиришга эътиборни кучайтирдилар.

Хусусан, Президентимиз ташаббуси билан бошланган «Мурувват ўн кунлиги»да кўплаб хайрли ва савобли ишлар амалга оширилди. Бу тадбирлар бугунги кунда ҳам давом этмоқда.

Айниқса, Ўзбекистон Республикаси Энергетика ва электрлаштириш вазирлиги тизимидаги монтаж бошқармаси бошланғич касаба уюшма ташкилотининг ишлари таҳсинга сазовордир. Улар корхона маъмурияти билан биргаликда 22 нафар пенсионерга 66 минг сўмлик ёрдам пули ажратдилар.

Вилоят тармоқ қўмитаси тизимидаги бошқа корхона ва ташкилотлар ҳам кўмакка муҳтож оилаларни, хусусан корхонадан пенсияга чиққан 300 нафардан ортиқ кишининг ҳар бирини моддий ва маънавий рағбатлантирдилар. Шунингдек, 55 нафар ногирон ва бетоб ишчи-хизматчиларга қарийб 100 минг сўмлик озиқ-овқат маҳсулотлари тарқатилди.

- Тизим корхоналарида меҳнат қилаётган 2500 нафарга яқин меҳнаткашлар, бугунги кунда дам олишда бўлган фахрийлар, ижтимоий ҳимояга муҳтож оилаларга моддий ёрдам кўрсатиш учун жами 3,5 миллион сўмдан ортиқ маблағ сарфланди, - дейди вилоят тармоқ касаба уюшмаси қўмитаси раиси Мавжуда Халилова. - Касаба уюшма қўмиталари корхона маъмурияти билан ҳамкорликда ушбу саховатпешаликни йил мобайнида давом эттиришга аҳд қилди.

Муҳаббат ЎРМОНБЕКОВА,
«Ишонч» мухбири.

МАКТУБЛАРДА ҲАЁТ НАФАСИ

Хатлар... хатлар. Баъзан уни инсон қалбининг акс-садоси, дил изҳори, кўнгилни-кўнгилга пайваста этувчи ришта — ҳаётнинг ёрқин кўзгусига қиёслашади. Шу боис, турмуш чорраҳалари-ю, ҳозирги куннинг жўшқин нафаси уфуриб турган мактублар оқими таҳририятимиз манзилини четлаб ўтмаётганлиги янада қувончли.

Агар икки йил аввал таҳририят турли соҳа эгаларидан мингга яқин мактуб олган бўлса, якунланган йилда улар уч мингдан ортиқни ташкил этди. Энг муҳими, хатларнинг аксарияти саҳифаларда ўз аксини топди. Бу нимадан далолат? Аввало «Ишонч»га ишончнинг ортаётганлиги ва яна, матбуотнинг ҳаёт билан ҳамнафас бўлиб, барча масалаларга дадил ёндошаётганлиги, муаммоларга муросасиз, ижтимоий масалаларни ҳал этишда инсонларга яқин кўмакдош бўлаётганлигининг ёрқин исботидир.

Шулар қаторида ўз ўрни ва нуфузини тобора мустаҳкамлаб бораётган касаба уюшмалари фаолиятига доир мактублар ҳам бир талай. Зеро, бугун касаба уюшмалари олиб бораётган хайрли саъй-ҳаракатлар юртимизда ўтказилаётган ислоҳотларни жадаллаштириш қаторида. ҳуқуқий давлат қуриш, инсон манфаатларини ҳимоя қилишга йўғрилган. Президентимиз Фармонлари ва Республика Вазирлар Маҳкамаси қарорларини ҳаётга жорий қилиш, унинг назорати ва ижросини таъминлашда ўзига хос ўрин тутиб келмоқда.

Келинг, яхшиси, Чироқчи туманида истиқомат қилаётган Н.Ражабованинг дил сўзлари битилган мактубини биргаликда ўқисак: «...Ҳурматли таҳририят ходимлари, тақдир экан, бир неча йил муқаддам соғлигим ёмонлашиб, меҳнат қобилиятимни йўқотдим. Шундан сўнг, бормаган идорам, учрашмаган мутахассис қолмади, лекин натижа йўқ эди. Хайрият, туман касаба уюшмаси мутасаддиларининг аралашуви билан нафақа ола бошладим. Агар касаба уюшмалари аралашмаганида билмадим, яна қанча саргардон бўлардим», дейди у.

Ҳамкасблар орасида «Дил изҳори, юрак қийноғи, кўнгил мулки — ГАЗЕТА» деган гап юради. Гап хат ва хатлар билан ишлаш хусусида бораркан, буни касаба уюшмалари, маънавият ва маърифат, ҳуқуқ бўлимларида ижод қилаётган журналистларнинг машаққатли меҳнати алоҳида таҳсинга лойиқ эканлигини чоп этилаётган мавзулар ҳам тасдиқлайди. Ана шу қалби дарё инсонлар саъй-ҳаракати билан узоқ-яқиндан йўлланган мактублар муаллифларининг кўнгли таскин топди, ечимини кутаётган айрим муаммоларга таҳририят аралашуви билан барҳам берилди.

Афсуски, элга, юртга, иқтисодиётимизни баркамоллашуви ҳамда ислоҳотларнинг жадаллашувига ўз ҳиссасини қўшиб келаётган жамоатчи муаллифлар қаторида, ҳамон эскича яшашни қўмсаб, янгиликларни тан олиш ўрнига, ҳуда-беҳуда, бировнинг асоссиз гапи-ю, ўзга бармоқлардан фойдаланиб, тадбиркор, ишбилармон ва ташаббускор кишиларга ҳалал бераётганлар ҳам йўқ эмас. Ойни этак билан ёпиб бўлмаганидек, шундай мазмунда ёзилган мактублар ҳам ўзига тегишли жавобини олаяпти.

Қўлимизда юздан ортиқ хат турибди. Уларнинг аксарияти бугунги кун нафаси, мустақиллик ва маънавият, деҳқоннинг эркин ишлаб, мустақил фаолият кўрсатишига яратилган имкониятлар, мулкчилик шакли ўзгариб бораётганлиги, янги, жаҳон тажрибаларида синалган технологияларнинг ишлаб чиқаришга жорий этилаётганлиги, эркин ишлаб, эркин яшаш учун ҳар бир инсоннинг ҳуқуқи кафолатланганлиги каби муҳим масалалар хусусидадир.

Республика халқ таълими Марказида «1999 йилнинг энг яхши мактаби» кўрик-танлови ўтказилди. Танловда республикамизнинг барча вилояти ва қорақалпоғистонлик ғолиблар иштирок этдилар. Марказ файесида ҳар бир вилоят вакиллари ўз мактаблари ҳақида, янги ўқув дастурини ўзлаштириш жараёни, синфдан ташқари ва жисмоний тарбия ва спорт соҳасида амалга оширилаётган ишлар тўғрисида ҳикоя қилувчи кўргазмаларни ташкил қилдилар.

Танловда пойтахтимиздаги 9-сонли мактаб биринчи ўринни эгаллади. Иккинчи ўрин Бухоро вилоятининг Ғиждувон туманидаги 8-мактабга, учинчи ўрин эса Наманган вилоятининг Наманган туманидаги 37-мактабга насиб этди.

Суратда: Сирдарё вилоятининг Мирзаобод туманидаги 21-мактаб раҳбари, Ўзбекистон халқ ўқитувчиси Баҳодир Розиқов кўрик-танлов ғолиби Тошкентдаги 9-мактаб раҳбари Гавҳарой Каримовани қутламоқда.

Р.АЛЬБЕКОВ
олган сурат.

«ТЎРТИНЧИ ҲОКИМИЯТ»ГА ИККИНЧИ ХАТ

Мустақиллик шарофати билан барча жабҳаларда катта ўзгаришлар бўлмоқда. Айниқса, касаба уюшмаларининг фаоллиги ошиб, ишчиларни ижтимоий ҳимоя қилишга, уларнинг ҳақ-ҳуқуқларини тиклашга қаратилган саъй-ҳаракатлари ўз самарасини бера бошлади. Лекин...

Гапнинг индаллоси Питнак (Дружба) шаҳрида ташкил этилган «Аму-Конда» қўшма корхонасига катта умид боғлагандик. Сабаби, корхона ишга тушиши туфайли аҳолининг меҳнатдан ажралган қисмига ишчи ўринлари яралганди-да! Қўшма корхонанинг келажагига умид шунчалар катта эдики, унинг фаолиятини янада кенгайтириш мақсадида ишчилар сарф-харажатларни камайтиришга, ортиқча чиқимга йўл қўймасликка, ишлаб чиқаришда рентабелликни оширишга астойдил интилдилар. Ва... бир муддат тадбиркорлик ила тузилган режамиз ижобий самарасини берди. Дастлабки ойларда ойлик маошимиз ҳам, ишлаб чиқаришда қўшимча даромадимиз ҳам ёмон бўлмади.

Билмадим, кейинчалик қўшма корхона раҳбарларининг масъулиятни ҳис этмаслигиданми, ёхуд ишчилар тақдири, ишлаб чиқаришга бепарволигию, тажрибанинг етишмаслигиданми, ҳар ҳолда парокандалик юзага келди. Барча ишлар ўз ҳолига ташлаб қўйилди.

Бундай ҳол нафақат ишлаб чиқаришда, балки ишчиларни ижтимоий ҳимоя қилишда ҳам акс таъсир кўрсата бошлади.

Масалан, 1997 йилнинг феврал-июн, яъни беш ойлик маошни ҳанузгача ололмай сарсонмиз. Ҳуқуқни муҳофаза этувчи ташкилотлар, хусусан, Ҳазорасп тумани прокуратураси, шаҳар ҳокимлигида ўтирган мутасаддиларга бир неча бор мурожаат қилиб кўрдик. Умид истаб борган ташкилотлардан гоҳ қучоқ-қучоқ ваъда оламиз, гоҳ ҳеч қандай ёрдам беролмасликларини айтишади. Бу орада «Аму-Конда» қўшма корхонаси ҳам ёпилди. Кун ўтган сайин пулнинг қадри кетиб, нарх-наво ўзгариб бормоқда. Энг ачинарлиси, аҳил жамоа ҳар томонга тарқалиб кетди, уларнинг кўпчилиги ҳанузгача иш билан таъминлангани йўқ. Туман касаба уюшмасидагилар ҳам мум тишлаган. Хўш, бу масаланинг ижобий ҳал бўлиши учун яна кимларга мурожаат қилайлик?

Машарип АБДУЛЛАЕВ,
Ҳазорасп туманидаги «Аму-Конда» қўшма корхонаси собиқ ишчиси.

ТАҲРИРИЯТДАН: ***илгари ҳам ана шу қўшма корхонанинг бир гуруҳ ишчилари номидан худди шу мазмундаги мактуб олгандик. Масалага ойдинлик киритиб, ҳақли талабни вақтида ижобий ҳал этсалар керак, деган умид билан вилоятдаги тегишли ташкилотларга расмий хат юборилганди. Афсуски, ҳанузгача улардан садо чиқмаяпти. Балки... Яхшиси, хулоса чиқаришга ошиқмайлик. Шояд иккинчи мактуб мутасаддиларни амалий ишларга ундаса.***

БИЗДАН СЎРАБСИЗ !

Саволларингизга Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси Кенгаши меҳнаткашларнинг ижтимоий-иқтисодий манфаатларини ҳимоя қилиш бўлими мутахассиси Руфат МУСАЕВ жавоб беради.

САВОЛ: Биз шу кунгача газ, электр энергияси ва коммунал хизматидан имтиёзли фойдаланар эдик. Лекин 1999 йил августдаги янги қарорга асосан кутубхоначилар, тўгарак раҳбарлари, мактабда ишлаётган тиббиёт ходимларига имтиёз бекор қилинган эмиш. Қизиғи шундаки, бу қарор маориф бўлимига эмас, балки коммунал хизмат кўрсатиш бўлимига келган. 1998 йилда эса барча соҳадаги кутубхоначиларга янги имтиёз жорий қилинган эмиш. Унга асосан ойлик маошларига зарарли ишда ишлаганликлари учун қўшимча 20 фоизли ҳақ тўланар экан. Бироқ биз буни аниқ билолмаяпмиз. Сизлардан илтимос, шу масалага аниқлик киритишда ёрдам берсангиз.

Тошкент вилояти,
Красногорск қўрғонидаги
44-мактаб кутубхоначилари.

ЖАВОБ: Ўзбекистон Республикаси Президентининг 1990 йил 2 июн, 1990 йил 13 ноябр, 1991 йил 29 декабр ва 1992 йил 5 февралдаги Фармонлари асосида Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлигининг 09-1-33/124, Халқ таълими вазирлигининг 03-165, Олий ва ўрта махсус талим вазирлигининг 84-04-143 номерли хатларига мувофиқ педагог, илмий-педагог кадрлар, кутубхона мудирларига (шу жумладан мактаб кутубхоначилари ҳам) квартира ва коммунал хизматлардан сув, газ, электр, иссиқлик учун ҳақ тўлашда имтиёзлар назарда тутилган.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 1999 йил 17 мартдаги Фармони билан 1999 йилнинг 1 июнидан бошлаб маълум касблар бўйича ишлаётган аёллар учун ёш бўйича пенсияга чиққанларидан кейин агар улар ишни давом эттирсалар, пенсияни тўлиқ олиш ҳуқуқи сақланиб қолади. Кўрсатилган ихтисослик бўйича пенсия стажига эга бўлган кутубхона мудирлари ва кутубхоначилар ҳам шулар жумласига киради.

Вазирлар Маҳкамасининг 1994 йил 12 майдаги 250-сонли қарори билан тасдиқланган 3 сонли рўйхатга тааллуқли зарарли ва оғир меҳнат шароитларида ишлаган ходимларга, шу жумладан, умумтаълим мактаблари кутубхона мудирлари ва кутубхоначиларига умум белгиланган муддатдан 5 йил аввал пенсияга чиқиш ҳуқуқи берилади.

ТУШ ТАЪБИРИ...

Уни асло Шаҳрисабз тумани ҳокимидан сўраманг

Аҳолини ижтимоий муҳофаза қилишга қаратилган ҳаётбахш қарорлар фақат мустақиллик йилларидагина шаклланди. Илгарилари бу мавзуда гапирсангиз ё эшитмаганга олишарди, ёки устингиздан кулишарди.

Шаҳрисабз туманида А.Хушвақтов номли жамоа хўжалиги бор. У ўз тасарруфида Янги қишлоқ, Нушкент, Қиёмшайх, Дархон каби қишлоқларни бириктирган. Ҳар гал таътилга чиқиб, қишлоғимга борганимда ўртоқларимни топиш осон кечарди. Уйма-уй кириб юрмасдан, тўғри Дарёвотга борардим, ўтин-чўп, тезак йиғиш баҳона кўнгилда тўпланиб қолган дардларни ҳасратлашардик. Аммо...

Бу йилги таътил ундай бўлмади. Дардкашларимни ҳам тополмадим. Чунки энди тезак териш, ўтин-чўп йиғишга ҳожат қолмапти. Кўчаларнинг кўркамлашганини айтмайсизми?! Ҳар бир хонадон «зангори олов»дан баҳраманд, ҳовлисида водопровод шариллаб оқиб турибди. Вазирлар Маҳкамасининг «Қишлоқ ижтимоий инфраструктурасини такомиллаштиришга доир чора-тадбирлар тўғрисида»ги қарори хўжалигимизда амалга ошаётганлиги жуда қувонтирди. Ишонасизми, тўртта қишлоқни айланиб, туфлимга гард юқмаганлигидан, йўл қурилиши мутасаддиларига офарин деб юборганимни ўзим ҳам сезмай қолибман.

Қишлоқ хўжалиги экинлари етиштиришда ҳам катта ўзгаришлар бўлибди. Илгаригидек, фалон килограмм топширасан, қабилидаги буйруқбозлик ўрнини саховат эгаллаган, шахсан ҳокимнинг ўзи юриб, одамларга иш ҳақи тарқатаётганлигининг гувоҳи бўлдим, десам ишонмассиз. Шу боис, ўтган хўжалик йилида жамоамиз режани юз эмас, икки юз фоизга адо этди. Техникаларни айтмайсизми, бош муҳандис янги трактор ва эҳтиёт қисмларини кимларга тарқатишни билолмай боши қотган.

Хўжалик касаба уюшмаси раҳбарининг олиб бораётган саъй-ҳаракати айниқса мени қувонтирди. Уйма-уй юриб, санаторий-профилакторийларга, дам олиш масканларига йўлланма тарқатмоқда. Ишчилар бормайман, дейишига қарамай, мажбурлаб юбораяпти. Топиб олган гапини қаранг: «Соғлигингиз сизга керак бўлмаса, бизга керак!»

Қишлоғимиз яқинида «Қум завод» бўларди. Дарёни кавлайвериб-кавлайвериб табиатга зарар етказишдан ташқари, аҳоли чорвасини боқишга мўлжалланган яйловларни ҳам адойи-тамом қилишганди. Хайрият, инсоф кирса, қўшалоқ келишига энди ишондим. Дарё бўйларида юлғунзорлар, яйловлар пайдо бўлибди. Ҳар сигирлар ўтлаб юрибдики, нақ бир пақирдан сут беради. Қишлоқдошлардан сўрасам, «отасига раҳмат, заводдагилар қилиб беришди» дейишмоқда...

Ҳа, хўжалигимиз бугун ана шундай чирой очган, намунали жамоалардан. Бироқ... Шундай кўзимни очсам, афсуски, туш экан. Илоҳим, хўжалигимиз қолоқликдан қутулиб, тушда кўрганимдек кам-кўстсиз яшаш бизга ҳам насиб этсин.

Инобат
НОДИРШОҲ қизи.

ЮРТ БАХТИ

Ўз юртини, келажагини ўйлаган ҳар бир давлат аввало ёшлар камолотига бефарқ бўлмайди. Юртбошимиз Ислом Каримов ташаббуси билан 2000 йил — Соғлом авлод йили деб эълон қилинди. Умуман, мустақил бўлганимиздан буён ҳар йили юрт равнақи ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилишга йўғрилган тадбирлар белгиланаяпти. Самараси зое кетмаганлигини эса кўриб турибмиз.

Мен «Ишонч»нинг доимий мухлиси сифатида таклиф билдирмоқчиман. Бу газета турли соҳаларни кенг қамраганлиги ва мавзуларнинг ранг-баранглиги билан ўз ўқувчисини топганлигига шубҳам йўқ. Шу боис, «Соғлом авлод йили»га бағишлаб жойларда ўтказиладиган асосий тадбирлар, унинг натижалари, бу борада намунали оилалар ҳамда жамоаларнинг чиқишлари газета орқали батафсил ёритиб борилса ва йил якунига кўра касаба уюшмалари қўмиталарининг махсус совринлари ҳам вақти-вақти билан эълон қилиб турилса, нур устига аъло нур бўларди.

Шулар қаторида бола тарбиясига эътиборсиз қараётган оилалар хусусида ҳам давра суҳбатлари уюштирилса. Зеро, Истиқлолимиз келажаги учун барчамиз масъулмиз.

Ўтбосар АБДИЕВ,
Сирдарё вилояти «Агромашсервиз» маркази бошлиғи.

ИСТИҚБОЛИ

мос иккинчи товарни ишлаб чиқаришда кўп қийинчиликлар осон ечилади. Бунинг сабаби кичик корхонага ҳеч ким тўсқинлик қилолмайди.

Кеннет Иверсон биринчи бўлиб металл қуядиган кичик митти завод қурдирди. Ҳозир «Ньюкор корпорейшн» номли бу компания таркибида 18 та пўлат қуядиган кичик заводлар бор. Бу заводларда 4000 нафар одам ишлаб, уларнинг барчасини атиги 16 кишидан иборат аппарат ходимлари бошқаради. Бу заводлар маҳсулоти йирик металл қуядиган концернларникига қараганда 2,5 марта арзон, ҳам сифатли, меҳнат унумдорлиги эса 2 марта юқори. К.Иверсон фикрича, барча раҳбар ходимлар кабинетда ўтирмай, ишлаб чиқариш бригадасида иштирок этишлари мақсадга мувофиқдир. Бу эса, ишлаб чиқаришдаги турли муаммо ва камчиликларни тезда ўз жойида бартараф этиш ҳамда ечимини топишга ёрдам беради. Завод раҳбарлари оддий ишчилар билан бирга овқатланадилар. Компания президентидан тортиб, фаррошгача барча ишчилар тушган даромад тақсимоти бўйича йиғилишда иштирок этиб, ўз фикрини айтишга ҳақлидир. Ишчиларнинг ўртача иш ҳақи йилига камида 32 минг АҚШ долларини ташкил қилади. Бу компанияда барча қонун ва қоидаларига ҳамда ички тартибларга қатъий амал қиладилар. Давлат кичик тадбиркорларга амалий ёрдам бериш учун махсус «Кичик бизнес ишлари бўйича маъмурият агентлиги»ни ташкил этган. Бундан ташқари, кичик бизнес тадбиркорларига АҚШнинг савдо палатаси ҳамда турли ассоциациялар амалий ёрдам кўрсатмоқда. Агентлик ташкил бўлгандан буён 10 миллиондан ошиқ кичик корхона ва фирмаларга ўз ёрдамини берди. Натижада уларнинг ишлари юришиб, кўплаб янги иш жойлари ташкил топди. Ўз ишини бошламоқчи бўлган тадбиркор ёки корхонасини кенгайтиришни истаганлар учун энг муҳим нарса бу кимдан маблағ олиш масаласидир. Шундай пайтларда маъмурият агентлиги ёрдам қўлини чўзади. У керакли маблағни кам фоиз миқдорида тадбиркорга олиб беради. Чунки бу агентлик фаол ишлаши учун давлат тижорат банклари ва бошқа молиявий ташкилотлар ўз кафолатини беради. Бундай усул маблағ олиш вақтини кескин қисқартириб, чоп-чопларга чек қўяди. Шунинг учун ҳам АҚШда четга ўз маҳсулотини экспорт қиладиган 32 минг компаниянинг 52 фоизини 100 нафаргача одами бўлган кичик фирмалар ташкил қилади. Кичик бизнес агентлиги уларга буюртмачи ҳамда чет давлатга чиқиш учун керакли мижозларни топиб, улар билан шартномалар тузишга ёрдам беради.

Солиқ тизимининг мукаммаллиги, уни тадбиркорларга мос келадиган қонунлари натижасида кичик бизнес ривожланмоқда. Даромад солиғи фақат даромад олингандан кейин тўланади. Бу тадбирларнинг барчаси кичик бизнесга кенг амалий йўл очиб берди.

Бизнинг республикамизда ҳам кичик ва ўрта бизнеснинг пайдо қилиб, ривожлантиришга барча шароит ва имкониятлар мавжуд. Бозор шароитида иқтисодимизни ривожланишида тадбиркорлик фаолияти асосий ўринлардан бирини эгаллаши керак. Айрим қийинчиликларга қарамасдан тадбиркорлик, кичик ва ўрта бизнес фаолияти амалда ишламоқда. Масалан, Кичик бизнеснинг ташкилотчиларидан яна бири Маҳмуджон Ашимов фаолиятини мисол қилиб келтириш мумкин. Унинг ота-боболари доимо миллий халқ чолғу асбоблари - дутор, танбур, рубоб, ғижжак, чанг, тор, най, сурнай, ноғора, доиралар ясашган. Маҳмуджон бу авлоднинг 7-сидир. Чорсу бозори ҳудудида жойлашган халқ ҳунармандчилиги дўконлари растасида уларнинг ҳам алоҳида миллий чолғу асбоблари дўкони бор.

— Мен 3 ўғлим билан биргаликда миллий чолғу асбобларини ишлаб чиқармоқдаман. Бизнинг маҳсулотимизни чет элликлар ҳам сотиб олмоқдалар. Айниқса, Туркия, Франция, Жанубий Корея, Миср, Германия, АҚШ, араб мамлакатларидан келган сайёҳлар доимо бир ёки иккита чолғу асбобларини сотиб олмоқдалар. АҚШлик дўстим Фрейд 4 йилдан бери ҳар келганда ўз кўргазмаси учун 2-3 хил миллий чолғу асбобларини олиб кетмоқда. Мен ўтган йили Самарқандда ўтказилган «Шарқ тароналари» халқаро фестивалида 25 та турдаги миллий чолғу асбоблари кўргазмаси билан қатнашдим. Уларнинг барчасини хорижий санъаткорлар ўзлари билан олиб кетишди.

Кичик корхона ва фирмаларнинг оммавий ривожланишида албатта маҳаллий ҳокимият вакиллари ўз амалий ёрдамларини кўрсатиши керак. Уларнинг мададисиз керакли натижага эришиб бўлмайди. Бу ишларда чет элликлар тажрибасини ўрганиш, улардан бизнинг шароитимизга мос келадиганини қўллаш мақсадга мувофиқ бўлар эди.

Илҳом
ШЕРМУҲАММАД
тайёрлади.

Эркам, деразангдан ташқарига боқ,
Оппоқ қор ёғмоқда орзулардек оқ.

Табиат жумбоғи

«ТИТАНИК» ҲАЛОКАТИНИНГ СИРИ

1912 йилнинг апрел ойида чўкиб кетган «Титаник» фожеаси ҳақида эшитмаган одам бўлмаса керак. У барча соҳа муҳандислари иштирокида яратилган мукаммал лойиҳа асосида қурилганлиги учун кема, ҳар қандай ҳолатда ҳам шикастланмайди, чўкмайди, - деб таърифланган эди. Кема баҳайбат айсберг билан тўқнашувидан олдин унинг тажрибали капитани Эдвард Смит ниманидир безовта бўлиб, йўналишни ўзи ҳам билмаган ҳолда ўзгартириб, тезликни оширган. Бундан ташқари ҳалокат содир бўлгандан кейин тезлик билан барчага маълум қилмай, огоҳлантириш командасини ҳам жуда кеч берган. Ва шу тарика кўпчилик йўловчиларнинг чўкиб кетишига сабаб бўлган. Капитан Смит билан қандай воқеа юз берди, нега у ақлини йўқотиб, ўзини бошқара олмади, деган саволга машҳур немис тадқиқотчи-публицисти В.Вандербер ўзининг «Фиръавнлар қарғиши» китобида ўзига хос шарҳ беради: Капитан Смит кемада олиб кетилаётган яхши сақланган фиръавн Аменхотеп IVнинг мўмиёланган жасадини безовта қилиб, жасад сақланаётган сеҳрли туморга қараган. Бу эса унинг ақлини шошириб бўлиши мумкин.

Дарҳақиқат капитан кўприкчасида ёғоч яшик ичида мўмиёланган жасад олиб кетилаётган эди. Бу жасад аввал Мисрдаги мақбарадан чиқарилиб, Англияга олиб келинганди. Жасадни илоҳий туморлар қўриқлар эди. Жасад бошида худо Осирис тасвири туширилган тошга: «Ҳушсиз ётган ҳолатингдан уйғонгил, сенинг кўзингни бир қараши сенга қарши уюштирилган барча макр, ҳийлалар устидан албатта тантана қилади» деган ёзув бор эди. Жасад кўзида сеҳрланган чақнаб турадиган илоҳий тош бўлиб, Лорд Кентервиль айнан шу жасадни Америкага олиб кетаётган эди. Кўпчиликнинг фикрича, «Титаник» ҳалокатига руҳларнинг, илоҳий кучларнинг қарғиши сабабдир. Яна бир неча далилларга мурожаат қиламиз. Яъни, шу пайтгача Мисрдаги шоҳлар водийсидаги мақбараларни очишда иштирок этганларнинг кўпчилиги сирли, жумбоқли вафот қилганлар. Яқинда янги топилган бир пирамида ичига кирилганда ундаги саркофаг (тошдан ясалган тобут) олдида боши мажақланган жасад ётарди. Саркофаг тепасида эса қуйидаги сўзлар ёзилган кичик тош тахтача турар эди: «Марҳумнинг руҳи ҳар қандай ўғрининг бошини товуқ бошини узгандек узиб ташлайди. Маълум бўлишича, ўғри бу ёзувларга аҳамият бермай, бойликка энди қўлини узатганда, моҳирлик билан ўрнатилган тош тепадан тушиб чақирилмаган меҳмон бошини мажақлаган. Шу боис қадимги мисрликлар бундай ёзувларга қатъий амал қилишган.

1922 йилнинг кузида инглиз археологи Говард Картер шоҳлар водийсидаги фиръавн Тутанхамон мақбарасини топди. 1923 йилнинг 17 февралида Г.Картер ва уни маблағ билан таъминлаб турган Лорд Карнавон ҳамда бир неча бошқа таклиф қилинган олимлар мақбара ичига кирдилар. Саркофагдан ташқари бу ерда қимматбаҳо турли буюмлар ва бошқа осори атиқалар бор эди. Бу ҳали ҳеч ким очиб кўрмаган саркофаг — мақбара эди. Олти ҳафтадан кейин 57 ёшлик Лорд Карнавон Қоҳиранинг «Континенталь» меҳмонхонасида номаълум сабабларга кўра тўсатдан вафот этди. Бир йил ичида Тутанхамон мақбарасида бўлган яна беш киши оламдан кўз юмди. Журналистларнинг ахборотига қараганда, Лорд Карнавон ўлган пайтдан бошлаб Қоҳира шаҳрида бир неча кун электр чироқлари ёнмаган. Унинг оилавий саройида эса севимли ити қаттиқ вовуллаб, жон таслим этган. Хуллас, бу иш иштирокчиларининг деярли ҳаммаси сирли ўлим топган. Тутанхамон саркофаги бош қисмида лойдан ясалган тахтачага шундай сўзлар ёзилган эди: «Кимки фиръавн тинчлигини бузса, уни албатта ўлим қанотлари ҳалок этади».

Яна бир мисол. Дунёда энг машҳур Миср археологи олими Муҳаммад Закария ҳали ҳеч ким қўл урмаган пирамидани топади. Унинг ичида алебастрдан қилинган саркофаг бор эди. Бу саркофаг сири ҳозиргача очилмаган. Олим тафсилотларни шундай баён қилади: «Мақбара йўлини тозалашга озгина вақт қолиб, биз бу мақбарага жуда ҳам яқинлашиб қолганимизда, менинг ишчиларим турган жойнинг олдинги қисми ўз-ўзидан ўпирилиб, тубсиз чуқур ҳосил бўлди. Чуқур охирида ланг очилиб турган галарея кўриниб турарди. Шу вақт бизнинг оёқ остимиздаги катта тош плита ўз-ўзидан пастга қулади. Чуқурликка тушиб кетган одамларимдан бири ҳалок бўлди. Бу ишлардан кейин ҳеч бир ишчи пирамидага яқинлашишни хоҳламади ва биз барча ишларни тўхтатдик». Муҳаммад Закария яхши сузувчи бўлишига қарамай Нил дарёсининг саёз жойида чўкиб вафот этди. Шубҳасиз, бу воқеа ҳам барчани таажжубга солди.

Яна бир ғаройиб ҳодиса ҳақида: 1967 йили катталиги жиҳатдан иккинчи ўринда турувчи Хефрен (биринчиси Хеопс) пирамидасини замонавий янги геофизик асбоблар ёрдамида америкалик физик ҳамда археолог олимлар тадқиқот қилдилар. ЭҲМ ёрдамида олинган натижаларни кўриб беихтиёр ёқа ушладилар. Чунки ЭҲМда пирамидадаги махфий йўл ҳамда унинг остидаги сағана тўғрисида ҳеч қандай маълумот йўқ эди. Бу ҳам етмагандек юқори сифатли замонавий асбоблар ёрдамида худди оддий мактаб ўқувчиларига ўхшаб, бефаҳм пирамиданинг (пропорциясини) мутаносиблигини нотўғри ҳисобладилар. Бу воқеани шу гуруҳ иштирокчиси физика фанлари доктори машҳур профессор Гонейд шундай изоҳлайди: «Бизнинг натижаларимизга пирамида ичидаги номаълум сирли «кимса» сездирмасдан таъсир кўрсатди. Нималигини исботлашга кучим етмайди. Балки пирамидада «яшаётган» сеҳргарлар ёки фиръавн руҳи таъсир кўрсатган бўлиши мумкин». Яқинда Готтинген шаҳрида жойлашган аналитик электрон микроскопия институтининг профессори АҚШлик доктор Христиан Гродецкий жаҳонга машҳур бўлган амалий тажриба ўтказди. Яъни, у қуйи Мисрдаги мақбаралардан биридан топилган эрамиздан олдинги XIV-XII асрларга тегишли мўмиёланган қўлни асл ҳолига келтиришга жазм қилди. Қадимги мисрликлар мўмиёланадиган танадаги ички аъзоларни олиб ташлаб, мушаклардаги барча суюқликларни махсус мослама орқали сўриб чиқариб ташлар эдилар. Шундай қилинмаса, жасад тезда чириб, ундан фақат скелет қолар эди. Доктор Х.Гродецкий шундан келиб чиқиб, мўмиёланган қўлга икки ҳафта мобайнида махсус кимёвий суюқлик билан ишлов бериб, ҳажмини асл ҳолига келтирди. Бу ишлар натижасида қўлни мушаклари эластик, эгиладиган ҳолатга келиб, тери қўл теккизилганда эса юмшоқ майин тортиб, кафтдаги бармоқ бўғинлари букиладиган, қўлдаги кесилган ва ёрилган жойлар аниқ кўринадиган бўлди. Текширишни шуни кўрсатдики, бу қўл ҳаёт даврида кесилган экан. Қўл 20 минг марта катталаштирилганда ҳужайралар худди тирикдек эди. Яъни, қон таначалари, ҳужайралар, ингичка қон томирлари яққол кўриниб турар эди. Бу барча ҳужайралар тирик ҳамда заҳарланган эди. Шунинг учун бу тажрибада иштирок этган барча ходимлар юзига махсус ниқоб, қўлларига қўлқоп кийиб; жуда эҳтиёткорлик чораларини кўриб ишладилар. Бу ишларнинг барчаси бундан 3 минг йил илгари яшаган мисрликларнинг одам танасини, унинг ривожланиш жараёни ҳамда жасадни узоқ муддатга чиримайдиган қилиб мўмиёлашни мукаммал билганликларидан далолат беради. Ҳозирда тиббиёт илми қанчалар ривожланишига қарамасдан қадимги мисрликлар билган сирни билиш мушкул, ечими топилганича йўқ. Бу жумбоқ сирларини ким ечади, буниси ҳам номаълум. Биз эса яна «Титаник»ка қайтамиз. Ким билади, агар капитан Смит мўмиёланган сирли жасадни кемага олиб чиқишларига ижозат бермаганида ҳалокат юз бермасмиди?

Илҳом ИКРОМОВ.

Ҳар тўғрида

СУВ ЎТЛАРИДА ГАП КЎП

Японияда сув ўтларидан 300 хилдан ортиқ миллий таом тайёрланади. Бу ўсимликлардан яна ҳар хил витаминлар, оқсиллик ун, ўсимлик мойи, крахмал, турли аминокислоталар, қон босими ва толиқишга қарши дори-дармонлар ҳам олинади. Маълум бўлишича, қўшимча ёруғлик бу ўсимликларга яхши таъсир қилар экан. Бинобарин, улар тез ўсиб, таркибида янада кўпроқ фойдали моддалар тўпланаркан.

Япон олимлари сув ўтларини микроэлементлар ва фосфор тузлари билан махсус чироқлар билан ёритиш ҳисобига бу ўсимликлардан икки баробар кўп ҳосил олиш мумкинлигини исботладилар.

Айни вақтда сув ўтларининг янги-янги серҳосил навларини яратиш устида ҳам иш олиб борилмоқда.

ҲАЙВОНЛАР ЧАНҚАСА

Жониворларнинг сув ичиши турлича бўлади. Баъзилари шудринг ялаcа, айримлари шимириб сув ичади. Ҳамма туёқли жониворлар, кўпгина маймунлар лабларини зич ёпиб оғиз тўлгунча сувни бир симириб сўнг ютадилар. Йиртқич ҳайвонлар сувни тили билан шалоплатиб ичади. Масалан, йўлбарс тўйиб сув ичиши учун тили билан 800 марта шундай ҳаракат қилиши керак.

Жанубий Америкада яшайдиган чумолихўр бир хил жонивор ярим метрли тилини сувга ботириб қўйиб, кейин уни сўради.

Сувсар сувни худди чайнагандай, оғзини сувдан узиб-узиб ичади.

Товуқнинг сув ичишини ҳамма билади. У тумшуғига сув олади-да, бошини кўтариб, сўнгра ютади. Деярли жами қушлар ҳам шу тарзда сув ичади.

Фил хартумга айланиб кетган бурни ва лаби билан сув ичади. Фил бир йўла 10-20 литр сув симириб, сўнг уни оғзига қуяди. Фил боласи хартум орқали сув ичишни билмайди, у тиззалаб олади-да, сувни оғзи билан сўради.

Шундай ҳайвонлар борки, улар ё қўли билан ёки думи билан сув ичади. Масалан, йиғлоқи деган маймун дарахтдан тушиб, қўлини ҳўллайди-да, кейин уни симиради. Мушуксимон айиқ ҳўл оёғини ялаб чанқоғини босади.

2000 йил - Соғлом авлод йили

ОРОЛБЎЙИ ШИФОКОРЛАРИ

Экологик офат зонасида жойлашган Қорақалпоғистон Республикасида аҳоли саломатлигини кафолатли муҳофаза қилиш мамлакатимизнинг бошқа ҳудудларига нисбатан ғоят муҳимдир. Шунинг учун ҳам ўлкада соғлиқни сақлаш тизимини ислоҳ қилишга биринчи даражали иш деб қаралмоқда. Қувончлиси шуки, мамлакат Президенти Ислом Каримовнинг "Ўзбекистон Республикасида соғлиқни сақлаш тизимини ислоҳ қилишнинг Давлат дастури тўғрисида"ги Фармони ҳаётга изчил татбиқ қилинаётир. Бунинг учун Қорақалпоғистонда мустаҳкам база яратилган. Ҳозир меҳнаткашларга 15 та шаҳар ва туман марказлашган шифохоналари, ўнлаб республика касалхоналари, санаторийлари, 30 та участка шифохонаси, 78 та амбулатория, 46 та қишлоқ врачлик пункти тиббий хизмат кўрсатмоқда. Айниқса "Аёллар йили" тиббиёт ходимлари учун баракали бўлди. Нукус шаҳрида ҳавас қилса арзигулик 300 ўринли оналик ва болалик маркази иш бошлади. Энг замонавий асбоб-ускуналар билан жиҳозланган урология ҳамда онкология марказлари дастлабки беморларни қабул қилиб олди. Бу эса касалларни тезкорлик билан даволаш имконини бераяпти.

Оролбўйи ҳудудида Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг "Қишлоқ инфратузилмасини ривожлантириш тўғрисида"ги қарорини оғишмай адо этишда ҳам ўтган йил самарали келди. Бир йилнинг ўзида 8 та қишлоқ врачлик пункти фойдаланишга топширилди. Бу шифо масканларининг барчаси энг олисдаги овулларда ишга туширилди. Масалан, Элликқалъа туманидаги "Бухон-Мерей" ширкат хўжалигининг "Чуқурқоқ" аҳоли яшаш пункти марказдан 250 километр узоқликда жойлашган. Бу ерда замонавий қишлоқ врачлик пункти фойдаланишга топширилиши чорвадорлар учун ҳақиқий байрамга айланди. Шунингдек, ўтган йили қуриб битказилган Шуманай туманининг "Дўстлик байроғи", Қораўзак туманининг "Қаршиғали", Беруний туманининг "Қиётобод", Қонликўл туманининг "Қонликўл", Чимбой туманининг "Қамишариқ", Хўжайли туманининг "Дўстлик", Кегейли туманининг "Қуанишжарма" овулларидаги врачлик пунктлари ходимлари меҳнаткашлар саломатлигини кафолатли муҳофаза қилишда ибратли ишларни олиб бораётир.

Барча соҳаларда бўлгани каби соғлиқни сақлаш тизимини ислоҳ қилиш, хизматни жаҳон андозалари талабларига яраша ташкил этиш - асосан малакали кадрларга боғлиқ. Бу борада ҳам ишлар ёмон эмас. Ҳозир 4050 нафар юқори малакали шифокор, 15 ярим мингга яқин ўрта махсус маълумотли ходим аҳолига малакали хизмат кўрсатишмоқда. Уларнинг малакасини ошириш, тиббий янгиликлар билан доимо ва ўз вақтида хабардор қилиб бориш - Қорақалпоғистон республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги ҳамда тармоқ касаба қўмиталарининг диққат марказидадир. Фақат ўтган йилнинг ўзидагина 314 нафар шифокор, 1529 акушер-гинеколог, фельдшер ва лаборантлар Тошкент ва бошқа шаҳарларда ўз малакаларини ошириб қайтишди.

Абду РАҲМОН, "Ишонч" мухбири.

ТУРЛИ ОҲАНГДА

Маълумки, эркак қушнинг ўзига хос ҳаракати огоҳлантириш маъносини билдиради. У оиласининг яшаши учун зарур бўлган майдонни қўриқлаётганини маълум қилиб қичқиради. Айрим ҳашаротларда ҳам мана шундай "шахсий майдон" бўлади. Масалан, қора чигирткнинг эркаги "ўз ҳовлиси"дан ташқарига чиқмаганда ҳеч чирилламайди. Агар унинг "ҳовлиси"га бирор зўравон кириб келса, у бир хил оҳангда чириллаб огоҳлантиради. Чақирилмаган меҳмон кетиши билан қора чигиртка яна ўзининг одатдаги чириллашини давом эттиради.

Қора чигирткани туни билан тинмайдиган бу хонишини мутлақо мақсадсиз чириллаш деб ҳисоблашарди, олдинлари олимлар. Энди маълум бўлишича, эркак қора чигирткани бу хониши ўз «рафиқа»сини чақирган экан. «Рафиқа»си ёнига келиши билан хурсандлигидан бошқача, шодон ва пайравона куй чала бошларкан.

Шундай қилиб, қора чигиртка камида уч хил оҳангда чириллайди ва булар огоҳлантириш, чақириш ва мулозамат маъносини англатади.

Шахмат ажойиботлари

Мамажон МУҲИТДИНОВ

КЎРГИЛИК

Бир куни туман биринчилиги учун «жоним шахмат» мусобақаси ўтказиладиган бўлди. Менга ўн олтита шахмат донасидан иборат жамоа тузиш топширилди.

— Сен, Қопқонов, ишлаб чиқариш устасисан, ҳамма нарса қўлингда, — деди директор, — мени қўйсанг ҳам майли.

Хуллас жамоани туздим: шоҳ — таъминот бўлимидаги Федя, фарзин — бош ҳисобчи Василий Семёнович, икки руҳ — ишлаб чиқариш бўлимидан, тўртта енгил дона — сипоҳ-ходимлар бўлимидан, саккизта пиёда — бошқарма ходимларидан. Заҳирада - бош муҳандис билан раҳбар.

Ўйин бошланадиган куни тўсатдан «ЖЕ-2» пиёдаси касал бўлиб қолди, бош муҳандис эса ижтимоий суғурта йўлланмаси билан дам олаётган жойидан етиб келолмади.

«ЖЕ-2»га раҳбарни пиёда қилиб қўйишга тўғри келди.

Ўйин бошланишига ярим соат қолганда рақиб жамоаси билан танишиб, кўз олдим қоронғулашиб кетди: уларда ҳатто от — бошқарма бошлиғи. Шоҳ — кимлигини кўриб эса, эсим чиқаёзди.

Нима ҳам қила олардим. Доналарни жой-жойига ўрнаштирдим, ҳисобчи сойни юргизиб юборди...

Дебютдан кейин аҳволим чакки эмасдек эди. Марказ — меники, Боря Степановични ўз хоҳишига кўра, бурчакдан чиқардим. Ткачук билан Степанченкони «С» йўлида қаватладим, бош иқтисодчиларни алмаштириб юбордим.

Бироқ рақиб ҳам қўл қовуштириб ўтирмасди: «ЖЕ» йўлидан босиб келарди. Қарши ҳужумга ўтдим.

Лекин шу пайт бир комбинацияни кўриб қолдим. Беш юришда мот. Тўғри, бу йўлда раҳбар билан бош ҳисобчидан ажрашим керак. Директор бўлса ҳаммасидан бехабар, гинахонлик билан бармоғини кўрсатяпти.

Орқамга ўгирилдим-да, тахтага қарамай, директорни «ЖЕ-4»га сурдим. У зарба остида қолди. Кейинги юришда Василий Семёновични «ЭФ-7»да қурбон қилдим. Зўр келса «прогрессивкасини» бермас. Ғаройиб ўйин бўлди. Биз ютиб чиқдик.

Эртасига раҳбар чақириб олиб деди:

— Сенда-чи, Қопқонов, раҳбарлик қобилияти йўқ экан. Сени усталикдан «токарь» сифатида бешинчи разрядга туширишдан бўлак иложим йўқ...

* * *

Маҳоратни оширай десангиз

Қуйидаги вазият дурустгина маҳоратли икки шахматчи ўртасидаги амалий партияда юзага келган.

Иккаласида ҳам юриш навбати қораларда. Хўш, сиз қандай юриш қилган бўлардингиз? Таҳлил қилиб кўринг.

Ўзбекистон таълим ва фан ходимлари касаба уюшмаси Марказий қўмитаси Ўзбекистонда хизмат кўрсатган фан арбоби О. Салимовага умр йўлдоши **Лола САЛИМОВА**нинг вафоти муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

ВАТАН ЎҒЛОНЛАРИ

Республика "Маънавият ва маърифат" маркази ва "Тафаккур" журнали жамоаси аскарлар ҳузурида

Армия ислоҳотининг давлат сиёсати даражасига кўтарилиши унинг обрўсини ошириб юборди. Ўтган йилда Қуролли кучларни ислоҳ қилишни янги - учинчи босқичи бошланган эди. Уни босқичма-босқич давом эттириш эса мамлакатимиз мустақиллигини ҳимоя қилишга қодир, тезкор техника билан тўлиқ жиҳозланган профессионал армияни ривожлантиришга хизмат қилади. Ватанимизнинг мудофаасини мустаҳкамлаш учун билимли, малакали, миллий кадрлар ҳамда кучли, нисбатан кам сонли, таркиби жиҳатдан профессионал, мақбул армия керак, албатта.

Бунда мудофаага кўмаклашувчи "Ватанпарвар" ташкилотининг алоҳида ўрни бор. Мамлакатимиз мудофаа қудратини оширишдек улуғвор мақсадни рўёбга чиқариш ёшларимиздан бутун куч ва билимларини намоён этишни талаб этади. Бунинг учун ёшларни комил инсон қилиб тарбиялашимиз, уларга дунёвий илм ва таълим беришимиз зарур. Худди шу эзгу мақсад йўлида Республика "Маънавият ва маърифат" маркази ёшларни истиқлол ишининг фаол давомчилари бўлиб етишишига алоҳида эътибор бермоқда. Яқинда "Ватанпарвар" ташкилоти Мудофаа ва Халқ таълими вазирликлари, "Камолот", "Нуроний" жамғармалари ҳамда Республика "Маънавият ва маърифат" маркази билан ҳамкорликда оммавий ватанпарварлик ойлигини ўтказилиши ҳам фикримизнинг далилидир.

Куни кеча худди ана шу мавзуга бағишлаб "Тафаккур" журналининг қатор сонларида ватанпарварлик, оилага, ватанга садоқат, мустақилликни мустаҳкамлаган мақолалар муҳокамасига бағишланган йиғилишда таниқли адабиётшунос олимлар иштирок этдилар.

Йиғилишни Республика "Маънавият ва маърифат" маркази бўлим мудири Турсуной Содиқова олиб борди.

- Шуни алоҳида таъкидлаш жоизки, - деди нотиқ, - Президентимиз томонидан 2000 йил "Соғлом авлод йили" деб эълон қилинганлиги келажагимиз бўлган ёшларимизни ҳар томонлама баркамол қилиб тарбиялаш, уларни Ватан мудофаасига фаол бўлишга ундаш, миллий-маънавий дунёқарашини шакллантириш ва бойитишда бизга улкан масъулият юклайди. Бунинг замирида жамиятдаги барқарорлик, тинчлик, осойишталик, фуқаролараро тотувлик, мамлакатимизнинг ҳудудий яхлитлиги ҳамда сарҳадларимизнинг дахлсизлигини таъминлаш ётади.

Шунингдек, йиғилишда Ўзбекистон Фанлар Академияси Тил ва адабиёт институтининг бўлим мудири Н.Каримов, мазкур институт катта илмий ходими Сувон Мелиев ва "Тафаккур" журнали бўлим мудири Х.Насруллаевлар сўзга чиқишиб, ота-боболаримизнинг жасорати ва ёшларни ҳарбий-ватанпарварлик руҳида тарбиялаш бўйича ўз фикр ва мулоҳазаларини билдирдилар.

Феруза САЙДАМАТОВА.

ISHONCH

МУАССИС: Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси

Бош муҳаррир Мирғиёс ҚАЮМОВ

Таҳрир ҳайъати: Ж.Алимхўжаева, М.Одилова, Э.Воҳидов, С.Остонов, М.Расулов, Э.Ёқубов, В.Зверев (бош муҳаррир ўринбосари-«Ишонч-Доверие»), М.Олимов, М.Содиқов, Н.Рафиқов.

ТЕЛЕФОНЛАР: Котибият 56-52-78, 136-58-45; Хатлар бўлими 56-85-43; Реклама, эълонлар бўлими 56-87-73

Газета 1991 йил 21 мартдан чиқа бошлаган

Манзилимиз: 700165, Тошкент шаҳри, «Бухоро» кўчаси, 24-уй. Нашр кўрсаткичи; 133; 134

Газетага 1998 йил 11 июлда Ўзбекистон Давлат Матбуот қўмитаси томонидан 00005 рақамли гувоҳнома берилган. IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди. Офсет усулида босилди. Бичими А-2. Ҳажми 2 босма табоқ. Сотувда эркин нархда.

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй.

Босишга топшириш вақти - 21.00 Топширилди 22.30

Буюртма Г— 025. 123456